

## 34. Kinh THẬP THƯỢNG (Dasuttara-sutta )

Như vậy, tôi nghe :

1. Một thời nọ Thế Tôn Ứng Cúng  
Du hành cùng Đại Chúng tịnh, hòa  
Khoảng năm trăm vị Tăng Già  
Đến an trú tại Chām-Pa (1) thành này  
Gáp-Ga-Ra (2), hồ đây đẹp lạ  
Cũng có tên Già-Giá Liên trì .  
Gội nhuần ân đức từ bi  
Cỏ cây tốt đẹp đương thì trở hoa .  
Ngài Sa-Ri-Pút-Ta (3) Tôn-giả  
Đã tập họp tất cả Chúng Tăng  
Thay Phật thuyết giảng chánh chân  
Những pháp tối thượng muôn phần an như .  
Ngài lên tiếng : “ Này chư Hiền-giả ! ”  
Chư Tỷ Kheo đáp trả lời ngài .  
– “ Này chư Hiền-giả ! Hôm nay  
Ta nói Thập Thượng Pháp này minh quang  
Là pháp đưa đến Niết-bàn  
Diệt trừ đau khổ đeo mang sớm chiều  
Giải thoát triền phược mọi điều .
2. Các vị ! Một Pháp có nhiều thiết thân

(1) : Champa, âm là Chiêm Bà . (2) : Gaggara : Già-gia Liên trì.  
(3) : Tôn Giả Sariputta – tức là Xá-Lợi-Phất hay Xá-Lợi Tử ; là  
vị Đại Đệ Tử của Đức Phật - Trí Tuệ Đệ Nhất .

- Nhiều tác dụng ; Pháp cần tu tập ;
- Một pháp cần phải gấp biến tri ;
  - Một pháp cần đoạn trừ đi ;
- Pháp chịu tai hại , đồng thì làm sai ;
  - Một pháp đưa đến ngay thù thắng ;
  - Pháp thượng đẳng khó thể nhập đây ;
    - Một pháp cần sanh khởi ngay ;
- Một pháp cần được đủ đầy thắng tri ;
  - Một pháp cần có thì tác chứng .
- a) *Một pháp nào tác dụng có nhiều ?*  
Là bất phóng dật sớm chiều  
Đối với thiện pháp mọi điều chánh chân .
- b) *Một pháp nào phải cần tu tập ?*  
Câu hữu gấp khả ý Niệm thân .
- c) *Thế nào là một pháp cần  
Phải biến tri ?* Pháp ấy dần hiểu ra :  
Xúc hữu lậu cùng là hữu thủ .
- d) *Một pháp nào cần chủ động trừ ?*  
Ngã mạn - cần phải đoạn trừ .  
Đó là tánh xấu do từ bản thân .
- e) *Một pháp nào chịu phần tai hại ?*  
Là bất chánh tác ý nhằm vào .
- f) *Một pháp thù thắng là sao ?*  
Chân chánh tác ý thanh cao bội phần .
- g) *Một pháp nào khó phần thể nhập ?*  
Là Vô gián tâm định sâu xa .
- h) *Một pháp cần sanh khởi là*  
Bất động trí ấy trải qua mọi thì .
- j) *Một pháp cần thắng tri , biết tới :*

Hữu tình an trú bởi uống ăn .

k) *Thế nào một pháp cho rằng  
Cần được tác chứng , phải hằng lưu tâm ?  
Đó là bất động tâm giải thoát .  
Đem lợi lạc và cả an lành .*

Như vậy mười Pháp đành rành  
Lần lượt như thế, thực hành sâu xa  
Là thực, chân, cùng là như thị  
Không phải không như thị điều này ,  
Đã được Thiện Thệ Như Lai  
Giác ngộ, tuyên thuyết pháp ngài chứng tri .

3. Pháp hành trì , nói về Hai Pháp  
Được Thế Tôn thuyết pháp đủ đầy  
– Pháp nhiều tác dụng , có hai ;  
– Hai pháp tu tập ; – Có hai pháp cần  
Phải biến tri ; – Hai cần trừ diệt ;  
– Hai pháp biết tai hại vô lường ;  
– Hai pháp thù thắng , an tường ;  
– Pháp thường sanh khởi cho thường , có hai ;  
– Pháp thắng tri có hai , bền vững  
– Hai pháp cần tác chứng mọi điều .  
a) *Hai pháp tác dụng có nhiều :*  
Niệm và tỉnh giác - đạt điều thanh cao .  
b) *Hai pháp nào phải cần tu tập ?*  
Chỉ và quán – đề cập hành trì .  
c) *Hai pháp nào cần biến tri ?*  
Là danh và sắc - liễu tri từng phần .  
d) *Hai pháp nào phải cần diệt mãi ?*  
Vô minh và hữu ái thuộc vào .  
e) *Chịu phần tai hại pháp nào ?*

Ác ngôn , ác hữu - khiến bao khổ sầu .

f) *Hai pháp nào hướng vào thù thắng ?*  
Hiếu chắc chắn : Thiện hữu, thiện ngôn .

g) *Thế nào hai pháp vẫn còn  
Rất khó thể nhập , dập dồn âu lo ?*

Nhân và duyên – làm cho ác nhiễm  
Loài hữu tình ; vốn hiểm hiểm rành .

Nhân, duyên cũng làm tịnh thanh  
Hữu tình các loại tâm lành chánh chân .

h) *Hai pháp nào phải cần sanh khởi ?*  
Tận trí với vô sanh trí ni .

j) *Hai pháp nào cần thắng tri ?*  
Hữu-vi-giới và vô-vi-giới phần .

k) *Hai pháp nào phải cần tác chứng ?*  
Pháp bền vững : Giải thoát và minh .

Vậy, Hai Mười Pháp đành rành  
Lần lượt như thế, thực hành sâu xa  
Là thực, chân, cùng là như thị  
Không phải không như thị điều này ,  
Đã được Thiện Thệ Như Lai  
Giác ngộ, thuyết giảng đủ đầy, cao siêu .

4. a) *Ba Pháp nào có nhiều tác dụng ?*  
Giao thiệp đúng với những thiện nhân ;  
Nghe diệu pháp ; hành tinh cần  
Pháp và tùy pháp ; mọi phần chánh chân .  
b) *Ba pháp nào phải cần tu tập ?*  
Là Ba Định , hành thật đủ đầy :  
– Hữu-tâm-hữu-tứ-định đây ,  
– Vô-tâm-hữu-tứ-định này chú tâm ,  
– Cùng vô-tâm và vô-tứ-định .

- c) *Cần biến tri ở chính pháp này :*  
 Ba thọ : Lạc & khổ-thọ đây ;  
 Bất-lạc-bất-khổ-thọ này an như .
- d) *Ba pháp nào đoạn trừ là phải ?*  
 Là dục-ái ; hữu-ái – các phần  
 Cùng phi-hữu-ái , diệt dần .
- e) *Thế nào ba pháp chịu phần nguy tai ?*  
 Bất thiện căn ở đây ba thứ  
 Theo thứ tự : Tham-bất-thiện-căn ;  
 Sân và Si-bất-thiện-căn .
- f) *Đưa đến thù thắng ba phần ra sao ?*  
 Ba thiện căn dựa vào ngôn ngữ  
 Theo thứ tự : Vô-tham-thiện-căn ;  
 Vô sân & vô-si-thiện-căn .
- g) *Pháp khó thể nhập ba phần kể ra*  
 Chính đó là *Ba xuất yếu giới* :  
 – Xuất-ly khỏi dục-vọng tế, thô  
 Tức là ly dục bày phô ;  
 – Xuất-ly-sắc-pháp , tức vô sắc này ;  
 – Phạm pháp gì hữu vi , hiện hữu  
 Do duyên khởi ; thành tựu xuất ly  
 Ra khỏi pháp ấy tức thì  
 Tức là diệt . Thể nhập thì khó thay !
- h) *Ba pháp này phải cần sanh khởi :*  
 Là Ba Trí : Trí đối tượng lai ;  
 Trí đối với quá khứ dày ;  
 Trí đối hiện tại – như vậy có ba .
- j) *Thế nào là Thắng Tri ba pháp ?*  
 Thì câu đáp : chính Ba giới, là :  
 Dục-giới ; Sắc-giới trải qua

- Cùng Vô-sắc-giới – hăng hà vào ra .
- k) *Thế nào là pháp cần tác chứng ?*  
 Ba trí minh , hiểu đúng, liễu tri :  
 – Đó là Túc-mạng-trí-minh ;  
 – Hữu-tình-sinh-diệt-trí-minh ; tường trình  
 – Chư lậu-tận-trí-minh ; phải đạt .  
 Là ba pháp cần tác chứng rành .
- Vậy, Ba Mươi Pháp đành rành  
 Lần lượt như thế, thực hành sâu xa  
 Là thực, chân, cùng là như thị  
 Không phải không như thị điều này ,  
 Đã được Thiện Thệ Như Lai  
 Giác ngộ, thuyết giảng đủ đầy, cao siêu .
5. a) *Bốn Pháp nào có nhiều tác dụng ?*  
 Bốn bánh xe , hiểu đúng như vậy  
 Cũng như chiếc xe ở đây  
 Đã có bốn bánh đủ đầy cân phân :  
 – Trú cường-quốc ; – Thắng-nhân thân-cận ;  
 – Rời : chánh-nguyện tinh tấn tự-thân ;  
 – Quá-khứ-tạo-phước tích dần .
- b) *Bốn pháp tu tập phải cần là sao ?*  
 Bốn Niệm Xứ – thanh cao lời Phật  
 Hành thiền định, tâm thật an tường  
 Đưa đến thanh tịnh vô lường  
 Đưa chúng sinh vượt sầu thương ngập tràn  
 Diệt khổ ưu , khóc than, uất ức  
 Diệt khổ thân, trừ dứt khổ tâm  
 Chứng ngộ Niết Bàn cao thâm  
 Bốn Niệm Xứ ấy, phải cần hiểu ngay :  
 Vị Tỷ Kheo ở đây tu tập

- \* Phải như thật “ Quán Thân trên thân ”  
Chánh niệm, tỉnh giác, tỉnh cần  
Tham ưu chế ngự, muôn phần tịnh yên .
- \* Rồi đến Quán Thọ trên các thọ  
Luôn tỉnh giác và có tỉnh cần  
Chế ngự tham ưu tự thân .
- \* Quán Tâm trên chính tâm , cần nhiệt tâm  
Luôn tỉnh giác và thâm chánh niệm  
Để chế ngự, dứt điểm ưu tham .
- \* Quán Pháp trên các pháp trần  
Chánh niệm, tỉnh giác, tỉnh cần, nhiệt tâm  
Để chế ngự ưu tham các thứ .  
Đó là Bốn Niệm Xứ chánh chân .  
Cần phải tu tập tỉnh cần  
Bốn pháp như thế là nhân xuất trần .
- c) *Thế nào cần biến tri bốn pháp ?*  
Là bốn thực tiếp giáp ngày đêm :  
Đoàn-thực loại cứng hay mềm ,  
Xúc-thực & tư-niệm-thực liền kề ra  
Thức-thực là thứ tư hình thái .
- d) *Bốn pháp nào cần phải đoạn trừ ?*  
Dục-bộc-lưu ; hữu-bộc-lưu  
Vô-minh và kiến-bộc-lưu – bốn phần .
- e) *Bốn pháp nào chịu phần tai hại ?*  
*Bốn ách* phải biết rõ từng điều :  
Dục-ách ; hữu-ách hại nhiều ,  
Kiến-ách ; vô-minh-ách đều nguy tai .
- f) *Bốn pháp nào hướng ngay thù thắng ?*  
*Bốn ly ách* tỉnh tấn thực hành :

- Ly-dục & ly-hữu-ách nhanh  
Rồi ly-kiến-ách, tâm lành càng sinh ,  
Ly-vô-minh-ách – đều tu tập .
- g) *Bốn pháp khó thể nhập* thế này :  
*Bốn định* : Xả-phần-định đây  
Chỉ & thắng-phần-định trình bày rõ ra ,  
Rồi quyết-trạch cũng là phần-định .
- h) *Cần sanh khởi là chính bốn phần* :  
Pháp-trí ; loại-trí ; tha-tâm ;  
Cùng thể-tục-trí , chẳng làm vào đâu .
- j) *Bốn pháp nào thắng tri cần thiết ?*  
Bốn thánh để phân biệt rõ liền :  
Là Khổ-thánh-để đầu tiên  
Khổ Tập-thánh-để đi liền theo sau  
Diệt-thánh-để thanh cao vô kể  
Khổ diệt Đạo-thánh-để nhiệm mầu .
- k) *Bốn pháp cần tác chứng nào ?*  
Bốn Sa-môn-quả thanh cao vô vẩn :  
– Tu-đà-hoàn, Dự Lưu đạo, quả ;  
– Tư-đà-hàm đạo, quả Nhất Lai ;  
– A-na-hàm , quả Bất Lai  
– A-la-hán quả , chứng rày Vô Sanh .  
Thật trọn lành bốn Sa-môn-quả  
Cần tác chứng tất cả tịnh thanh .
- Vậy Bốn Mươi Pháp đành rành  
Lần lượt như thế, thực hành sâu xa  
Là thực, chân cùng là như thị  
Không phải không như thị điều này  
Đã được Thiện Thệ Như Lai  
Giác ngộ , thuyết giảng đủ đầy, cao siêu .

6. a) *Năm Pháp nào có nhiều tác dụng ?*  
 Năm Cần Chi hiểu đúng tin sâu :  
 – Giác ngộ của Phật thanh cao  
 Đại A-La-Hán, nhiệm màu Thế Tôn  
 Đại Sa-môn , bậc Minh Hạnh Túc  
 Chánh Đẳng Giác điều phục, thuần từ,  
 Thiện Thệ , Điều Ngự Trượng Phu  
 Thế Gian Giải , Thiên Nhân Sư nghiêm hòa  
 Ngài cũng là bậc Vô Thượng Sĩ .  
 Tin tưởng bậc Đại trí vô biên .  
 – Vị ấy thiếu bệnh, vô phiền  
 Điều hòa tiêu hóa, an nhiên tự mình  
 Không lạnh, nóng, trung bình giới hạn  
 Hợp với sự tinh tấn nhiệt tình .  
 – Vị ấy không dối , bất minh  
 Lường đo, nêu rõ tự mình như chân  
 Đối với Chân Đạo Sư chứng đạt ;  
 Đối với các vị khác cao minh  
 Các đồng Phạm hạnh với mình .  
 – Vị ấy tinh tấn giữ gìn siêng năng  
 Trừ ác pháp và hằng thành tựu  
 Các thiện pháp, trường cửu kiên trì  
 Cương quyết nỗ lực thực thi  
 Với các thiện pháp chẳng chi e dè .  
 – Vị ấy có mọi bề tuệ trí  
 Thành tựu trí hướng đến diệt sanh  
 Của các pháp đều rõ ràng  
 Đạt thánh-quyết-trạch đưa nhanh đến phần  
 Sự đoạn diệt chánh chân các khổ .  
 Năm pháp độ tác dụng rất nhiều .

- b) *Thế nào là pháp năm điều*  
*Cần được tu tập sớm chiều nhiệt tâm ?*  
 Chánh-định-chi năm phần được giảng :  
 – Hỷ-biến-mãn ; – Lạc-biến-mãn này  
 – Tâm & quang-biến-mãn như vậy  
 – Cùng quán-sát-tướng ; cần ngay hành trì .  
 c) *Phải biến tri , thế nào năm pháp ?*  
 Năm thủ-uẩn giải đáp điều này :  
 Sắc & thọ-thủ-uẩn hiểu ngay ,  
 Tưởng & hành & thức-uẩn trình bày trước sau .  
 d) *Cần đoạn trừ, thế nào năm pháp ?*  
 Năm triền-cái phức tạp, nã phiền :  
 – Tham-dục-triền-cái đầu tiên ;  
 – Rối Sân-triền-cái ; – Thuy-miên-hôn-trầm ;  
 – Trạo-cử-tâm và Nghi-triền-cái ;  
 Là năm pháp cần phải diệt mau .  
 e) *Chịu tai hại , năm pháp nào ?*  
 Tâm hoang-vu đó thuộc vào lầm sai .  
 Các Hiền-giả ! Ở đây năm thứ :  
 – Vị Tỷ Kheo do dự, nghi nan  
 Không quyết đoán, tin dờ dang  
 Không thỏa mãn đối với hàng Đạo Sư .  
 Tỷ Kheo ấy do từ nghi tới  
 Không tin tưởng tuyệt đối Như Lai  
 Không hướng nỗ lực hăng say  
 Không có tinh tấn, quyết hay kiên trì .  
 Tâm hoang vu được ghi thứ nhất .  
 – Cũng như vậy, ngoài Phật Bảo ra  
 Đối với Pháp , với Tăng-Già  
 Đối với Học Pháp sâu xa vô bờ

Vị Tỷ Kheo nghi ngờ, do dự  
Không quyết đoán, không tự tin cần  
Hăng hái, kiên nhẫn giảm dần  
Tâm hoang vu có ba phần thêm đây .

- Vị Tỷ Kheo thường hay tức giận  
Với các bạn Phạm hạnh đồng tu  
Không hoan hỷ, tâm hoang vu  
Không hướng nỗ lực công phu, kiên trì  
Không tinh tấn chỉ vì do dự .  
Tâm hoang vu năm thứ nguy nản .

f) *Thế nào năm pháp sẵn sàng*  
*Hướng đến thù thắng* , nghiêm trang các phần :  
Là Tín-căn ; tấn-căn ; niệm & định ;  
Và tuệ-căn – chân chính thanh cao .

g) Tiếp tục là *năm pháp* nào  
*Rất khó thể nhập* , thuộc vào cao siêu .

Xuất-ly-giới năm điều nhớ kỹ :  
Các Hiền-giả ! Vị Tỷ Kheo đây  
– Tác ý với dục vọng ngay  
Tâm không hướng nhập dục này ở trong  
Không tín lạc, cũng không an trú  
Không chi phối bởi dục vọng ni .  
Tác ý ly dục tức thì  
Và tâm hướng nhập vào ly dục này  
Có tín lạc, nơi đây an trú  
Bị chi phối bởi ly dục ni ,  
Nên tâm vị ấy khéo ly  
Khéo tu, khéo khởi những chi phải cần  
Khéo giải thoát, khéo phân ly hệ  
Với dục lạc, cốt để an nhiên

Và các lậu hoặc duyên liền  
Tổn hại, nhiệt não ưu phiền khởi lên  
Đều do duyên các điều dục lạc  
Nhưng vị ấy được thoát chúng ngay,  
Dứt cảm thọ cảm giác này .

Như vậy được gọi ở đây chính là  
Giải thoát ra khỏi bao dục vọng .

Cũng như vậy, do sống tinh cần  
– Tỷ Kheo tác ý với Sân ;

- Tác ý đối với Hại tâm âm thầm ;
- Tác ý với Tự thân & với Sắc  
Không hướng nhập với bốn điều này

Không tín lạc, trú an đây  
Không bị chi phối bởi dục hân sân  
Bởi hại tâm & tự thân , bởi sắc .

Vị ấy thật tác ý vô-sân

Tác ý với ly-hại-tâm  
Tác ý vô-sắc và thân-diệt này  
Có tín lạc ở đây, an trú

Bị chi phối bởi các nguyên nhân  
Khi tâm hướng nhập vô-sân

Vô-sắc cùng ly-hại-tâm nơi này  
Hướng nhập thân-diệt đây tức khắc,  
Tâm Tỷ Kheo ấy thật khéo ly

Khéo tu, khéo khởi đồng thì  
Lại khéo giải thoát, khéo ly hệ vào  
Sân & hại-tâm và vào thân-diệt  
Ly-hệ-sắc , cần thiết làm ngay .

Các lậu hoặc , tổn hại này  
Và các nhiệt não đêm ngày khởi lên

Do từ duyên các phần : sân hận ;

Sắc ; hại tâm kia, lẫn tự thân

Vị ấy đối với các phần

Được giải thoát khỏi, không cần lo toan .

Cảm giác ấy không còn cảm thọ

Được gọi đó Giải thoát các phần

Sân ; hại tâm ; sắc ; tự thân .

Rất khó thể nhập là năm pháp này .

h) *Năm pháp đây phải cần sanh khởi* :

Chánh-định-trí nói tới đủ đây :

– “ Đây là định ! Đưa đến ngay

Hiện lạc , lạc quả tương lai như vậy ”.

Chính tự mình điều này khởi trí .

– Hoặc khởi trí : ‘ Xuất-thế-định này  
Thuộc vào bậc thánh ’. Lành thay !

– ‘ Định do hiền-thiện-nhân đây thực hành ’.

– ‘ Định này thanh lương và thù thắng

Hướng an tịnh, chắc chắn nhất tâm

Không cần nhắc bảo nhiều lần

Không bị thất bại, ngoại nhân chống kinh ’.

– ‘ Tôi chánh niệm, tự mình nhập định

Và xuất định với chánh niệm này ’.

Tự mình khởi trí như vậy .

e) *Năm pháp cần phải đủ đầy thắng tri* :

Giải-thoát-xứ quang huy chân thật :

– Vị Tỷ Kheo nghe bậc Đạo Sư

Hay đồng Phạm hạnh thuần từ

Thuyết pháp đúng với chân như Pháp mầu

Với pháp ấy, hiểu sâu nghĩa lý

Cả văn cú hiểu kỹ và nhanh

Nhờ hiểu văn, nghĩa rõ, rành

Liên sinh khoan khoái, hỷ sanh dễ dàng .

Nhờ hỷ tâm, khinh an liền có

Nhờ khinh an, lạc thọ sinh ngay .

Chính nhờ vào lạc thọ này

Tâm được định tĩnh , như vậy trải qua .

Giải-thoát-xứ này là thứ nhất .

– Vị Tỷ Kheo chân thật bất hư

Không nghe được bậc Đạo Sư

Hay đồng Phạm hạnh thuần từ thuyết ra

Pháp vi diệu sâu xa như vậy,

Nhưng vị ấy theo sự học qua

Theo điều nghe, thấy gần xa

Thuyết pháp rộng rãi khắp ra nhiều người .

– Hay vị ấy là người chân thật

Không được nghe từ bậc Đạo Sư

Hay đồng Phạm hạnh thuần từ

Thuyết pháp đúng với chân-như Pháp mầu

Cũng không theo điều nào đã học

Hay đã nghe, chọn lọc thuyết ra,

Vị ấy theo điều học qua

Theo điều nghe, tụng đọc ra Pháp này .

– Hoặc vị đây không theo cách ấy

Theo điều học, nghe thấy Pháp Từ

Dùng tâm tầm cầu, suy tư

Quán sát Pháp ấy để ‘ như pháp ’ hành .

– Không thực hành như trên bốn cách

Vị Tỷ Kheo dùng cách nhắm vào

Nắm giữ một định tướng nào

Và khéo tác ý, khéo mau thọ trì

Khéo thể nhập do vì trí tuệ ,  
 Vị Tỷ Kheo nhờ thế hiểu rành  
 Nên đối với pháp thiện lành  
 Hiểu được nghĩa lý, cú văn rõ ràng  
 Nhờ hiểu vậy nên càng khoan khoái  
 Nhờ khoan khoái nên hỷ tâm sinh  
 Nhờ hỷ, thân khinh an sinh  
 Nhờ khinh an, lạc thọ sinh dễ dàng  
 Nhờ lạc thọ, tâm càng định tĩnh .  
 Là năm pháp chân chính thắng tri .

k) *Pháp cần tác chứng là gì ?*

Là năm Pháp-uẩn tức thì kể ra :  
 Giới & định & tuệ-uẩn và giải-thoát  
 Cùng giải-thoát-tri-kiến-uẩn lành .

Vậy, Năm Mươi Pháp đành rành  
 Lăn lợt như thế, thực hành sâu xa  
 Là thực, chân, cùng là như thị  
 Không phải không như thị điều này ,  
 Đã được Thiện Thệ Như Lai  
 Giác ngộ, thuyết giảng đủ đầy, cao siêu .

7. a) *Sáu Pháp nào có nhiều tác dụng ?*

Các hành giả hiểu đúng pháp lành :  
 Sáu Pháp hòa-kính tịnh thanh  
 Nay các Hiền-giả ! Thường hành trì theo  
 Vị Tỷ Kheo ở đây thành tựu :  
 – Từ thân nghiệp hiện hữu thực hành  
 Trước mặt, sau lưng đều lành  
 Với đồng Phạm hạnh tịnh thanh các vì  
 Là một pháp thực thi hòa kính  
 Tạo từ ái , cung kính, thuận lành

Đưa đến đoàn kết thuận thành  
 Tâm đồng ý hợp, không tranh luận gì .

– Các Hiền-giả ! Rồi thì khẩu nghiệp  
 – Cùng ý nghiệp – trước mặt, sau lưng  
 Với đồng Phạm hạnh sống chung  
 Thành tựu Hòa kính Pháp cùng trải qua  
 Tạo từ ái , tạo ra cung kính  
 Khiến đoàn kết, thanh tịnh vô tranh ,  
 Tâm đồng ý hợp, an lành .

– Đối với đồ vật tịnh thanh cúng dường  
 Đúng pháp, do tứ phương tín thí  
 Hoặc vật thí khát thực hằng ngày  
 Đều đem chia đồng đều ngay  
 Giữa các Phích-Khú đủ đầy giới nghiêm  
 Sống cùng nhau một niềm hòa kính .

– Lại Tỷ Kheo thanh tịnh thọ trì  
 Giới Luật không bị hoại đi  
 Không để phạm giới, kiên trì khâm tuân  
 Không tỳ vết, không phần uế tạp  
 Mong giải thoát, người trí tán dương  
 Hướng đến Thiên định thường thường  
 Cùng nhau giữ giới, chủ trương hợp hòa ,  
 Cũng giống như nước hòa với sữa .

– Các Hiền-giả ! Lại nữa, vị này  
 Sống đời sống chung thẳng ngay  
 Hướng dẫn bởi chánh-kiến đầy thanh cao  
 Diệt khổ đau, tựu thành chánh kiến  
 Đồng Phạm hạnh thực hiện sống chung  
 Cùng luận giải Pháp viên dung  
 Sau lưng, trước mặt cũng cùng tương thân .

- b) *Sáu pháp nào phải cần tu tập ?*  
 Tùy-niệm-xứ phân lập sáu phần :  
 Phật & Pháp-tùy-niệm chánh chân  
 Tăng & Giới-tùy-niệm tinh cần, tịnh yên  
 Thí-tùy-niệm và Thiên-tùy-niệm  
 Sáu tùy-niệm-xứ ấy hành trì .
- c) *Sáu pháp nào cần biến tri ?*  
 Nay các Hiền-giả ! Hãy suy nghĩ rằng :  
 Sáu nội-xứ thiết thân thứ tự :  
 Là nhãn-xứ ; nhĩ-xứ hai phần  
 Tỷ-xứ ; thiệt-xứ ; xứ thân  
 Cùng với ý-xứ – pháp cần biến tri .
- d) *Sáu pháp gì phải cần trừ diệt ?*  
 Sáu ái-thân phân biệt ở đây :  
 Sắc & thính & hương & vị-ái này  
 Xúc-ái ; pháp-ái – pháp đây đoạn trừ .
- e) *Sáu pháp nào do từ sai trái*  
*Nên chịu phần tai hại trải qua ?*  
 Sáu không cung-kính-pháp là :  
 – Tỷ Kheo đối với Phật-Đà Đạo Sư  
 Không cung kính, chối từ tùy thuận ;  
 – Với Pháp , không cung kính thuận hăng ;  
 – Không cung kính, tùy thuận Tăng ;  
 – Học pháp không kính, thuận hăng cũng không ;  
 – Bất phóng dật cũng không cung kính ;  
 – Không tùy thuận, cung kính lễ nghi  
 Xã giao lạnh nhạt, lờ đi .
- f) *Sáu pháp lợi ích, chẳng chi phải bàn*  
 Để đạt được muôn vàn *thù thắng* :  
 Vị Tỷ Kheo tinh tấn hành trì

- Sáu cung-kính-pháp, thuận tùy :  
 – Cung kính, tùy thuận với vì Đạo Sư ;  
 – Với Pháp & Tăng cũng như Học pháp ;  
 Bất phóng dật – cung kính, thuận tùy  
 – Cung kính, tùy thuận lễ nghi  
 Xã giao niềm nở , hành trì chánh chân .
- g) *Khó thể nhập, sáu phần kể tới :*  
 Xuất-ly-giới , Phích-Khú nghĩ thầm :  
 “ Tôi đã tu tập Từ tâm ;  
 Bi tâm tu tập ; Hỷ tâm thực hành ;  
 Tu Xả tâm ; tu tâm Vô tướng ;  
 ‘Tôi có mặt’ là hướng lập trường  
 Hay là quan điểm khác thường  
 ‘Cái này tôi đó’ tương đương như vậy,  
 Tôi từ khước cả hai đã dẫn  
 Không được tôi chấp nhận ở đây .  
 – Nhưng khi tu Từ tâm này  
 Làm cho sung mãn , ở đây làm thành  
 Cổ xe vững , làm thành căn cứ  
 Để an trú, khéo léo tinh cần  
 Tuy vậy vẫn có Sân tâm  
 Thường xuyên ngự trị trong tâm tôi hoài .  
 – Còn tu hoài Bi tâm nỗ lực  
 Thì Hại tâm cứ chực tuôn tràn .  
 – Tu tập Hỷ tâm tinh cần  
 Bất lạc tâm vẫn nhiều lần phát huy .  
 – Tu Xả tâm kiên trì cố sức  
 Nhưng tâm tôi hừng hực Tham tâm .  
 – Tu Giải thoát Vô tướng tâm  
 Nhưng Thức tôi vẫn âm thầm chạy theo

Với các tướng, bám đeo theo đó .

- Còn quan điểm ‘Tôi có mặt’ đây  
Quan điểm ‘Tôi là cái này’  
Tôi không chấp nhận cả hai bây giờ ,  
Nhưng mũi tên nghi ngờ, do dự  
Vẫn ám ảnh, an trú trong tôi ”.

Các Hiền-giả ! Nghe vậy thời  
Các vị cần phải nói lời trực ngôn :  
“ Chớ hiểu lầm Thế Tôn như thế !  
Chớ vu khống Thiện Thệ Phật-Đà !  
Thế Tôn không hề nói ra  
Những điều như thế ; thật là lầm sai ”.  
Sự kiện này vốn không như vậy  
Trường hợp cũng không phải thế này .

- Nếu tu tập Từ tâm này  
Làm cho sung mãn , ở đây làm thành  
Cỗ xe vững , làm thành căn cứ  
Để an trú , khéo léo tinh cần  
Thế mà vẫn có tâm Sân  
An trú, ngự trị lớn dần trong ta .  
Sự kiện không xảy ra như vậy  
Từ tâm ấy thừa có khả năng  
Giải thoát sân tâm đàng đàng .
- Cũng vậy, tu tập về phần Bi tâm  
Cho sung mãn, thậm thâm quảng bác  
Có khả năng giải thoát Hại tâm .  
– Còn như tu tập Hỷ tâm  
Sung mãn, khéo léo tinh cần nhiệt tâm  
Giải thoát bất lạc tâm, nhất định .
- Tu tập chính giải thoát Xả tâm

Nỗ lực , sẽ thoát Tham tâm .

- Tu giải thoát Vô tướng tâm điều này  
Làm sung mãn, đủ đầy vô lượng  
Có khả năng các tướng thoát xa .

– Còn như quan điểm kẻ qua  
‘Tôi có mặt’ với ‘Tôi là chính đây’ .  
Sự kiện này không hề xác đáng  
Nhờ khước từ ngạo mạn ngấp tràn  
‘Tôi có mặt’ đầy kiêu gàn  
Mũi tên do dự, nghi nan tiêu liền,

- h) *Sáu pháp nào phải chuyên sinh khởi ?*  
Hằng-trú-pháp do bởi như vậy :

Này các Hiền-giả ! Ở đây  
Các vị hành giả đêm ngày cần chuyên  
Sáu hằng-trú uyên nguyên chân thật

- Vị Tỷ Kheo mắt thấy sắc liền  
Không hoan hỷ, không ưu phiền  
Trú xả , chánh niệm và liên giác an .
- Lưỡi nếm vị ; tai đang nghe tiếng ;
- Thân cảm xúc ; mũi hiện ngửi hương ;  
– Ý nhận thức pháp thường thường ...

Không có hoan hỷ, không vương ưu phiền  
An trú xả và liên chánh niệm  
Luôn tỉnh giác, vô nhiễm thanh cao .

- j) *Pháp cần thắng tri là sao ?*  
Vô-thượng-chi-pháp hiểu mau sáu phần :  
Kiến-vô-thượng và Văn-vô-thượng  
Lợi đắc & Giới-vô-thượng ở đây  
Hành & Ưc-niệm-vô-thượng này  
Sáu pháp cần được đủ đầy thắng tri .

- k) Sáu pháp gì phải cần tác chứng ?  
 Sáu thắng-trí hiểu đúng như vậy :  
 Đây các Hiền-giả ! Ở đây  
 Vị Tỷ-kheo chứng đủ đầy cao siêu  
 Đạt thần túc với nhiều sai biệt :  
 – Các thần thông siêu việt oai thần  
 Một thân hiện ra nhiều thân  
 Nhiều thân thu lại một thân dễ dàng  
 Hiện, biến hình, đi ngang qua vách  
 Xuyên qua núi như cách hư không  
 Độn thổ , trời lên đất giồng  
 Đi được trên nước cũng không chìm nào  
 Ngồi kiết già trên cao vọi vọi  
 Bay trên không như loại chim bằng  
 Với tay chạm mặt trời , trăng  
 Có đại oai lực, oai thần uy linh  
 Hoặc có thể tự mình bay tới  
 Cõi Phạm Thiên vọi vọi, phi trần .  
 – Với tai thanh tịnh, siêu nhân  
 Vị ấy có thể nghe gần nghe xa  
 Hai loại tiếng : người ta và loại  
 Tiếng chư Thiên các cõi nghe rày .  
 – Tâm của người khác biết ngay  
 Tâm tham cũng biết, không tham biết liền  
 Tâm nổi Sân , biết liền sân hận  
 Tâm không sân không hận cũng tường  
 Tâm Si hay không Si thường  
 Chuyên chú, tán loạn biết dường tự tâm  
 Đại hành tâm , biết là như vậy  
 Hoặc không phải là đại hành tâm

- Tâm vô thượng , biết rõ ràng  
 Tâm chưa vô thượng lại càng biết thông  
 Tâm thiền định hay không thiền định  
 Tâm giải thoát hay dính buộc ràng  
 Vị ấy đều biết rõ ràng  
 Tâm của người khác ; cả hàng trí , ngu .  
 – Vị Tỷ-kheo hướng tâm đến với  
 TÚC MẠNG THÔNG , nhớ tới nhiều đời  
 Quá khứ với một , hai đời  
 Năm chục , ba bốn trăm đời đã qua  
 Một ngàn đời hay là hơn nữa  
 Một trăm ngàn đời thuở lâu xa  
 Hoại kiếp, thành kiếp trải qua  
 Vị ấy nhớ lại như là mới đây .  
 Tại nơi ấy , tên này ta có  
 Thuộc giai cấp, giòng họ thế này  
 Uống , ăn , thọ khổ, lạc rày  
 Tuổi thọ như thế , chết ngày ra sao  
 Ta tái sinh , nhằm vào làng đó  
 Có tên tuổi, giòng họ thế nào  
 Cứ thế , nhớ lại biết bao  
 Tiền kiếp, tái kiếp, nghiệp nào vẫn theo .  
 – Vị Tỷ-kheo hướng tâm đến với  
 THIÊN NHÃN THÔNG , dẫn tới tuệ minh  
 Xét về sinh tử chúng sinh  
 Thiên nhân thuần tịnh siêu nhân, thấy liền  
 Vị ấy biết mỗi giềng Nghiệp quả  
 Người hạ liệt , kẻ cả giàu sang  
 Người đẹp đẽ , kẻ thô hèn  
 Đều do hạnh nghiệp trắng đen họ làm

Gieo ác hạnh về thân, khẩu, ý  
 Hoặc phỉ báng các vị Thánh Hiền  
 Người này thân hoại, tận duyên  
 Do nghiệp tà kiến, đọa liền súc sinh  
 Các cõi dữ, như sinh địa ngục  
 Hoặc đọa xứ, thẳng thúc nạn tai .  
 Còn bậc hiền giả, những ai  
 Làm những thiện hạnh ý và lời, thân  
 Không phỉ báng Hiền nhân, Thánh hiền  
 Tạo nghiệp lành, chánh kiến vô cùng  
 Sau khi thân hoại mạng chung  
 Được sinh thiện thú, nhân trung, cõi trời  
 Do thiên nhân, biết đời sống chết  
 Người hạ liệt hay kẻ giàu sang  
 Người đẹp đẽ, kẻ thô hèn  
 Người này bất hạnh, kẻ bèn gặp may  
 Do hạnh nghiệp kẻ này hành động  
 Có kết quả chẳng giống nhau này .  
 – Rồi Lậu-tận-trí biết ngay  
 Nguyên nhân sự khổ, điều này duyên theo  
 Vị Tỷ-kheo hướng tâm đến với  
 LẬU TẬN THÔNG, dẫn tới biết rành  
 Lậu-tận-trí, biết ngọn ngành  
 Đây là sự Khổ, nguyên nhân đưa vào  
 Đây Khổ Diệt, đường nào diệt khổ  
 Biết như thật lậu hoặc loại này  
 Nguyên nhân lậu hoặc là đây  
 Diệt trừ lậu hoặc, biết ngay con đường  
 Nhờ hiểu biết, tận tường nhận thức  
 Tâm vị ấy rất mực sáng trong

Dục-lậu, hữu-lậu thoát xong  
 Thoát vô-minh-lậu, khỏi vòng trôi trần  
 Liền hiểu rõ: Tự thân giải thoát  
 Sanh đã tận, phạm hạnh đã thành  
 Việc cần làm, đã thực hành  
 Sau đời hiện tại, Vô Sanh hiện bày .  
 Tự tri, chứng ở ngay hiện tại  
 Đạt đến và mãi mãi trú an  
 Vô-lậu Tâm-giải-thoát an  
 Và Tuệ-giải-thoát hoàn toàn lạc an .  
 Sáu Mươi Pháp rõ ràng hiểu kỹ  
 Là thực, chân, như thị – thanh cao  
 Không phải không như thị đâu !  
 Đã được Thiện Thệ cao sâu giảng bày .

8. a) *Bảy pháp này có nhiều tác dụng :*  
 Thất thánh tài, hiểu đúng như vậy :  
 Tín tài ; giới tài ; tàm tài ;  
 Quý tài ; văn & thí & tuệ tài – chánh chân .
- b) *Bảy pháp nào phải cần tu tập ?*  
 Bảy giác-chi, chân thật liễu tri :  
 – Niệm và trạch-pháp giác-chi ;  
 – Tinh-tân và hỷ-giác-chi đồng thì  
 – Cùng khinh-an giác-chi ; định & xả .
- c) *Phải biến tri là bảy pháp nào ?*  
 Bảy thức-trú cần hiểu mau :  
 – Hữu tình có loại khác nhau vô cùng  
 Thân sai biệt, tướng cùng sai biệt  
 Như loài Người, chi tiết khác riêng  
 Hay là một số Chư Thiên  
 Một số đọa xứ, não phiền chúng sinh .

- Đây Thức trú phát sinh thứ nhất .
- Loài hữu tình thân rất khác nhau  
Nhưng tướng đồng loại thuộc vào  
Như Trời Phạm Chúng lần đầu hóa sinh  
( Đạt Sơ thiền tự mình thiền định )  
Loại Thức trú ấy chính thứ hai .
  - Hữu tình thân đồng loại đây  
Nhưng tướng sai biệt, như vậy cõi riêng  
Như chư Thiên Quang-Âm Thiên vậy .  
Thức trú ấy là loại thứ ba .
  - Hữu tình thân đồng loại, và  
Tướng cũng đồng loại trải qua đồng thời  
Như chư Thiên cõi Trời Biến Tịnh  
Thức trú bốn, được tính đến dần .
  - Có những hữu tình tinh cần  
Điều phục các tướng về Sân mọi bề  
Vượt mọi tướng thuộc về Sắc ấy  
Không tác ý các tướng khác xa  
Không-vô-biên-xứ chứng qua  
Chỉ với niệm : ‘Hư không là vô biên’ .  
Loại thứ năm tính riêng Thức trú .
  - Loại hữu tình tự chủ vượt liền  
Khỏi Không-vô-biên-xứ Thiên  
Rồi chứng vào Thức-vô-biên-xứ này  
Với niệm ngay : ‘Vô biên là Thức’ .  
Thức trú thực thứ sáu tính sang .
  - Có những hữu tình vững vàng  
Thức-vô-biên-xứ hoàn toàn vượt qua  
Vô-sở-hữu-xứ đã chứng thật  
‘Không có vật gì cả ’ ở đây .

- Thức trú thứ bảy loại này .  
Là bảy Thức trú như vậy tổ phân .
- d) *Bảy pháp nào phải cần trừ diệt ?*  
Đó chính thiết là bảy tùy-miên :  
– Tham dục và sân-tùy-miên ;  
– Kiến & nghi và mạn-tùy-miên rõ ràng ;  
– Cùng hữu-tham-tùy-miên lầm lỗi  
– Và tầm tối vô-minh-tùy-miên .
- e) *Thế nào bảy pháp nào phiền  
Chịu phần tai hại liên miên như vậy ?*  
Phi-diệu-pháp ở đây có bảy :  
Tỷ-kheo ấy : bất tín ; vô tầm ;  
Vô quý ; giải đãi ; thiếu văn ;  
Thất niệm ; ác huệ – bảy phần hiểm nguy .
- f) *Bảy pháp gì hướng về thù thắng ?*  
Bảy diệu-pháp thắng thán như vậy  
Này các Hiền-giả ! Ở đây  
Vị Tỷ-kheo ấy đủ đầy Tin chân ;  
Có tầm ; quý ; đa văn ; có niệm ;  
Có trí-tuệ quý hiếm ; tinh cần .  
Bảy pháp thù thắng chánh chân  
Hành trì rốt ráo, muôn phần thanh cao .
- g) *Bảy pháp nào khó phân thể nhập ?*  
Thượng-nhân-pháp cần phải liễu tri  
Tỷ-kheo vị ấy hành trì :  
Tri pháp ; tri nghĩa và tri ngã rồi  
Cùng tri lượng ; tri thời ; tri chúng ;  
Và tri nhân – diệu dụng thanh cao .
- h) *Cần sanh khởi, bảy pháp nào ?*  
Là vô-thường-tướng hướng vào trừ mê .

Vô-ngã-tưởng ; tưởng về bất tịnh ;  
Quá-hoạn-tưởng ; tưởng chính đoạn trừ ;  
Ly tham & diệt-tưởng không từ .

j) *Cần thắng tri, bảy pháp như thế này :*

Thù-diệu-sự , vị đây tha thiết  
– Cú mãi miết *học pháp* hành trì  
Khát vọng học pháp hành trì  
Từ thì hiện tại đến thì tương lai .

– Tha thiết ngay và luôn khát vọng  
Về *quán pháp* , đời sống tương lai .

– *Điều phục dục vọng* cũng vậy ,

– *Tinh tấn & an tịnh* kéo dài tương lai .

– *Quán sát* hoài về phần *tự niệm* ,

– Với *kiến giải* , sở kiến hiểu dần .

Vị ấy tha thiết ân cần

Với các điều ấy, bao lần khát khao

Để nhắm vào tương lai đạt được

Các điều ấy lần lượt trước sau .

k) *Cần tác chứng, bảy pháp nào ?*

Bảy lậu-tận-lực thanh cao đủ đầy

Các Hiền-giả ! Ở đây Phích-khú

– Quán đầy đủ chân tánh vô thường

Của pháp hữu-vi vô lượng

Quán với chánh tuệ sáng đường trắng treo .

Khi Lậu-tận-Tỷ-kheo chánh quán

Với chánh tuệ mỹ mãn tức thì

Thấy chân tánh pháp hữu-vi

Chính là sức mạnh của vì Tỷ-kheo .

Vị Lậu-tận-Tỷ-kheo rõ biết

Sự tận diệt các lậu hoặc này :

“ Các lậu-hoặc của ta đây  
Đã được diệt tận, từ rày tịnh an ”.

– Lại nói sang, Tỷ-kheo-lậu-tận  
Đã tinh tấn chánh quán như chân

Với chánh tuệ, để thấy rằng

Dục vọng như lửa than hùng bốc cao .

Chánh quán ấy tạo bao sức mạnh

Lậu-tận-lực chân chánh thứ hai .

– Vị Lậu-tận-Tỷ-kheo này

Hướng tâm tinh tấn hôm mai chuyên vì

Hướng xuất ly, lấy đây mục đích

Tâm vui thích ly dục an như

Mọi lậu-hoặc-trú đoạn trừ

“ Lậu-hoặc ta đã từ từ diệt qua ”.

Lậu-tận-lực thứ ba như vậy .

– Lậu-tận-Tỷ-kheo ấy sẵn sàng

Tu tập bốn niệm trú an

Và khéo tu tập hoàn toàn niệm trên .

– Rồi vị ấy luyện rèn, tu tập

Khéo tu tập đối với Năm căn

Lậu-tận-Tỷ-kheo nói rằng :

“ Lậu-hoặc ta diệt, san bằng mất tận ”.

Lậu-tận-lực thứ năm có đủ .

– Vị Lậu-tận-Phích-khú đồng thì

Tu tập về bảy giác-chi

Và khéo tu tập, hành trì giác-chi .

Đối với vì Tỷ-kheo-lậu-tận :

“ Các lậu hoặc ta tận diệt ngay ”.

Lậu-tận-lực thứ sáu đây .

– Tỷ-kheo-lậu-tận vị này, tự thân

Bát Thánh Đạo tinh cần tu tập  
 Khéo tu tập , chân chánh hành theo  
 Sức mạnh Lậu-tận Tỷ-kheo  
 Nhờ sức mạnh ấy, Tỷ-kheo biết là :  
 “ Các lậu-hoặc của ta từ trước  
 Nay đã được diệt tận, hoàn thành ”.  
 Vậy, Bảy Mươi Pháp đành rành  
 Lần lượt như thế, thực hành sâu xa  
 Là thực, chân, cùng là như thị  
 Không phải không như thị điều này ,  
 Đã được Thiện Thệ Như Lai  
 Giác ngộ, thuyết giảng đủ đầy, cao siêu .

- II -

1. a) *Tám Pháp nào có nhiều tác dụng ?*  
 Có tám Nhân và cũng tám Duyên  
 Đưa đến chứng đắc vẹn tuyền  
 Trí tuệ phạm hạnh căn nguyên dần dần .  
 Nếu đã chứng : bội tăng, quảng đại  
 Phát triển, lại viên mãn – lành thay !  
 Đây các Hiền-giả ! Ở đây,  
 – Ai sống gần bậc cao dày Đạo Sư  
 Hoặc thuần từ vị đồng Phạm hạnh  
 Sống chân chánh, đáng kính mọi phần  
 Nhờ vậy, tầm – quý thịnh tăng  
 Ái lạc, cung kính được phần trú an .  
 Đó là nhân và duyên thứ nhất .  
 – Vị ấy sống gần bậc Đạo Sư  
 Hay đồng Phạm hạnh thuần từ

Ái lạc, cung kính an như trú vậy .  
 Vị ấy hay đến thăm các vị  
 Đạo Sư hoặc Thiện-trí-giả này  
 Đặt những câu hỏi như vậy :  
 “ Kính bạch Tôn-giả ! Việc này là sao ?  
 Vấn đề này thế nào ý nghĩa ? ”  
 Và còn nêu nhiều khía cạnh nào  
 Mà mình chưa hiểu là sao ,  
 Còn bị che khuất, phủ bao mọi thời .  
 Bậc Đạo Sư hay người Thiện-trí  
 Giải thích kỹ, nêu rõ những gì  
 Đã bị che khuất, còn nghi,  
 Những gì bị dấu kín thì phơi ra .  
 Điều nghi ngờ trải qua trước đó  
 Như vậy có nhân & duyên thứ hai .  
 – Đây các Hiền-giả ! Vị này  
 Sau khi nghe pháp, khởi đầy hỷ tâm  
 Thân an tịnh và tâm an tịnh  
 Đó là chính nhân & duyên thứ ba .  
 – Giới bốn Pa-Tì-Móc-Kha (1)  
 Vị ấy tuân giữ thật là nghiêm trang  
 Sống chế ngự, bảo toàn giới hạnh  
 Đầy oai nghi chánh hạnh, thâm trầm  
 Thấy nguy hiểm trong lỗi lầm  
 Dù là nhỏ nhặt, âm thầm xét ra,  
 Các học-pháp thọ và tu tập  
 Nhân và duyên ta gặp thứ tư .  
 – Vị ấy chân thật bất hư

(1) : *Giới Bốn Patimokkhasamvarasīla : Biệt biệt giải thoát  
 thu thúc giới trong Cự-túc-giới Tỷ-Kheo ..*

Đa văn, ghi nhớ điều từ đã nghe  
 Tích lũy điều đã nghe mọi chuyện,  
 Với các pháp Sơ-thiện và Trung  
 Hậu-thiện, văn nghĩa viên dung,  
 Đề cao Phạm hạnh vô cùng tịnh thanh  
 Và viên mãn đạt thành như vậy .  
 Những pháp đó vị ấy nghe nhiều  
 Gìn giữ, ghi nhớ mọi điều  
 Lập đi lập lại , tâm đều suy tư  
 Khéo thành đạt như như chánh trí .  
 Là nhân & duyên vị trí thứ năm .  
 – Lại nữa, Tỷ-kheo âm thầm  
 Chuyên cần, tinh tấn, chẳng lười lười chi .  
 Với thiện-pháp mọi thì thành tựu  
 Các ác pháp vĩnh cửu diệt đi  
 Hành trì nỗ lực phát huy  
 Với các thiện-pháp, kiên trì vững tâm  
 Nhân và duyên này nhằm thứ sáu .  
 – Vị Tỷ-kheo an hảo ở đây  
 Chánh niệm tối thượng như vậy  
 Ghi nhận, phân tích rõ bày bao nhiêu  
 Nhớ rõ điều đã làm, đã nói .  
 Nhân & duyên loại thứ bảy hiện tiền .,  
 – Rồi vị Tỷ-kheo ấy liền  
 Quán sát sinh diệt liên miên đêm ngày  
 Năm thủ-uẩn : chính đây là sắc ;  
 Đây là tập của sắc như vậy  
 Đây là diệt của sắc đây .  
 Đây là thọ ; tưởng ; hành hay thức này,  
 Đều có tập & diệt ngay trong đó

Của tướng ; thọ ; hành ; thức trải qua .  
 Nhân & duyên thứ tám kể ra .  
 Nếu chưa chứng được như là ước mong  
 Sẽ chứng đắc viên thông trí tuệ  
 Và bảo vệ phạm hạnh căn nguyên .  
 Nếu đã chứng đắc vẹn tuyền  
 Đưa đến quảng đại và liền bội tăng  
 Cùng phát triển, đến gần viên mãn  
 Tám pháp đoạn tác dụng có nhiều .  
 b) *Thế nào tám pháp* cao siêu  
*Cần phải tu tập*, sớm chiều gắng ghi ?  
 Bát Chánh Đạo : Tư duy ; chánh kiến ;  
 Chánh ngữ & nghiệp ; chánh mạng tịnh thanh  
 Chánh tinh tấn ; chánh niệm lành  
 Cùng với chánh định, phát sanh nhờ thiền .  
 c) *Thế nào là căn nguyên tám pháp*  
*Cần biến tri* ? Thế-pháp chính là  
 Bát phong xuy động , kể ra :  
 Đắc ; bất đắc ; danh văn và ác văn ;  
 Cùng tán thán ; bất bằng phỉ báng  
 Lạc và khổ vô hạn, nguồn cơn .  
 ( Được ; thua ; tiếng xấu ; danh thơm ;  
 Khen ; chê ; vui ; khổ ) tám cơn gió trần .  
 d) *Tám pháp nào phải cần trừ diệt* ?  
 Phải cần biết : Tà kiến ; tư duy ;  
 Tà ngữ ; tà nghiệp đồng thì  
 Tà mạng ; tà tấn cùng chi niệm tà ;  
 Và tà định – Tránh xa, đoạn diệt .

e) *Tám pháp nào quả thiệt nguy tai ?*

Này các Hiền-giả ! Ở đây,

Tám giải-đãi-sự như vậy kể ra

Các hành giả đều là cần biết :

– Vị Tỷ Kheo có việc phải làm

Nhưng vị này lại nghĩ thầm :

‘ Ta nay có việc phải làm rồi đây !

Nếu làm việc, thân này mệt mỏi

Ta hãy nằm để khỏi làm chi !’.

Vị ấy nằm xuống tức thì

Không có tinh tấn , chỉ vì bản thân

Chưa thành tựu điều cần thành tựu

Chưa đạt tới hiện hữu điều cần

Cũng chưa chứng ngộ những phần

Phải cần chứng ngộ, chánh chân việc này.

Giải đãi sự như vậy thứ nhất .

– Các Hiền-giả ! Biếng nhát, lòng vòng

Tỷ Kheo vị ấy nhủ lòng :

‘ Công việc ta đã làm xong hài hòa

Do làm việc, thân ta mệt mỏi

Ta hãy nằm để khỏi mệt thêm’.

Rồi thì vị ấy nằm êm .

– Hay là vị ấy không thêm đi ngay

Việc phải đi đường dài thiên lý

Vị ấy nghĩ : ‘ Đường ấy phải đi

Với ta, dằng dặc gian nguy

Thân ta mệt mỏi nếu đi như vậy

Vậy ta hãy nằm ngay xuống nghỉ ’.

– Hay một vị Phích-Khú đã đi

Con đường thiên lý phải đi

Nghĩ rằng : ‘ Ta mới vừa đi dặm dài

Thân ta nay rã rời mệt mỏi

Hãy vất hết, nằm xuống nghỉ thôi !’

Nghĩ xong, nằm xuống tức thời

Không có tinh tấn , biếng lười kéo theo .

– Hay trường hợp Tỷ Kheo một vị

Đi khát thực đô thị & xóm làng

Không nhận vật thí dễ dàng

Đồ ăn mềm, cứng sẵn sàng thí ra

Không đầy đủ như là mong muốn

‘ Khát thực vậy, thân luống mệt nhiều

Không có lợi ích bao nhiêu

Vậy ta nằm nghỉ , khỏi điều mệt thân ’.

– Vị Tỷ Kheo khi cần khát thực

Tại thị xã, khát thực tại làng

Đồ ăn mềm, cứng cứng dằn

Đầy đủ như ý, muôn vàn an tâm .

Nhưng vị ấy nghĩ thầm : ‘ Quả thực

Sau khi ta thọ thực đã xong

Thân ta nặng nề như đồng

Không làm gì được, chỉ mong nằm rồi ’.

Rồi vị ấy tức thời nằm xuống .

– Hay có vị trạng huống hiện đang

Có bệnh đau bụng, cảm xoàng

Nhưng lại tự nghĩ : ‘ Ta đang bệnh rồi !

Vậy ta phải tức thời nằm xuống ’.

Rồi vị ấy nằm xuống tức thì .

– Hoặc có Tỷ Kheo một vị

Vừa mới khỏi bệnh , nghĩ suy xa gần :

‘ Mới khỏi bệnh, ta cần nằm xuống

Thân yếu đuối, chẳng muốn làm gì ! ’.

Vị ấy nằm xuống tức thì

Không có tinh tấn , chỉ vì bản thân

Chưa thành tựu điều cần thành tựu

Chưa đạt tới hiện hữu điều cần

Cũng chưa chứng ngộ những phần

Phải cần chứng ngộ , chánh chân việc này .

f) *Tám pháp nào hướng ngay thù thắng ?*

Sự-tinh-tấn tám pháp như vậy :

Một vị Tỷ-kheo ở đây

– Có việc cần phải làm ngay chẳng chờ

Vị ấy nghĩ : ‘Bây giờ có việc

Ta phải làm mãi miết cho mau

Nếu ta làm việc dài lâu

Không dễ suy nghĩ Pháp mầu cao siêu

Ta phải cố đạt điều chưa đạt

Phải tinh tấn hoàn tất cho nhanh

Chứng ngộ điều chưa tựu thành .

Là tinh-tấn-sự thiện lành đầu tiên .

– Vị Tỷ Kheo cần chuyên làm việc

Đã hoàn tất công việc của mình .

– Hoặc sắp trải qua hành trình

Trên đường xa tấp tự mình phải đi .

– Hoặc vị ấy đã đi qua khỏi

Con đường dài với mọi gian nan ,

Nghĩ rằng : ‘Ta đã trải sang

Con đường mệt nhọc hoàn toàn vượt qua .

Khi đi đường thì ta không thể

Suy tư đến liên hệ Pháp mầu

Của chư Phật truyền dạy sâu

Phải cố tinh tấn chú vào thực thi .

Phải đạt được những gì chưa đạt

Cần nỗ lực hoàn tất cho nhanh

Chứng ngộ điều chưa tựu thành .

– Hoặc Tỷ Kheo ấy thực hành ở đây

Theo pháp chế hằng ngày khát thực

Thị thành hay khát thực xóm làng

Nhận được vật thực cúng dàng

Không được đầy đủ, bĩ bàng như mong

Tự nghĩ : ‘Trong khi ta khát thực

Không đầy đủ vật thực để dùng

Nhưng thân nhẹ nhàng ung dung

Để ta làm việc vô cùng hiệu năng .

– Hoặc vị ấy vẫn hằng khát thực

Thị thành hay khát thực xóm làng

Nhận được vật thực cúng dàng

Rất là đầy đủ, bĩ bàng như mong .

Tự nghĩ : ‘Trong khi ta khát thực

Rất đầy đủ vật thực mong chờ ,

Như vậy thân ta được nhờ

Cơ thể khỏe mạnh và thọ thối nhiều

Để làm việc, những điều lợi lạc ’.

– Các Hiền-giả ! Điều khác đáng bàn :

Vị Tỷ Kheo đau bệnh xoàng

Nhưng nghĩ : ‘ Con bệnh ta đang mắc này

Tuy là nhẹ nhưng rày có thể

Trầm trọng hơn và dễ tăng dần ,

Vậy ta phải cố tinh cần .

– Hoặc Tỷ Kheo nọ có thân yếu gầy

Sau cơn bệnh, người đầy mệt mỏi

Vị ấy nghĩ : ‘Vừa khỏi bệnh duyên  
Nhưng có thể tái phát liền  
Phải cố tinh tấn cần chuyên hành trì  
Phải đạt được điều gì chưa đạt  
Cần nỗ lực hoàn tất cho nhanh  
Chúng ngộ điều chưa tự thành ’.  
Tám tinh-tấn-sự trong lành thanh cao .

g) *Tám pháp nào khó bề thể nhập ?*

Phạm-hạnh-trú tu tập cho nhiều  
Bất thời bất tiết tám điều .

Này các Hiền-giả ! Sớm chiều, nơi nơi  
Phạm-hạnh-trú bất thời bất tiết  
Các Hiền-giả nên biết chánh chân  
Có bậc Thế Tôn giáng trần  
Đại A-La-Hán vô ngân trí minh  
Chánh Đẳng Giác tự mình chứng đạt  
Ngài tuyên thuyết Chánh Pháp tịnh an  
Hướng đến giác ngộ , Niết-bàn  
Thiện Thệ khai thị minh quang tuyệt vời .

– Nhưng có người vấp vào địa ngục ,  
Phạm hạnh trú này thực nhân tiền  
Bất thời bất tiết đầu tiên .

– Cũng có những kẻ sinh liền bàng sanh  
(Xương sống ngang chỉ dành loài thú )  
Phạm hạnh trú được biết ở đây .  
Bất thời bất tiết thứ hai .

– Hoặc sinh ngã quý sâu dày tội khiên .  
– Sinh các cõi Chư Thiên viên mãn  
Rất an lạc, thọ mạng dài lâu .  
– Hoặc sinh ở những vùng sâu

Biên địa hạ tiện, địa đầu ít dân ,  
Giữa các loài độn đần mọi rợ  
Chỗ đáng sợ thiếu hẳn tiện nghi ,  
Các Tỷ Kheo, Tỷ Kheo Ni  
Ưu-bà-tắc , Ưu-bà-di các hàng  
Thiện tri thức hoàn toàn vắng biệt .  
Năm bất thời bất tiết đáng thương .

– Hoặc sinh vào nước đại cường  
Nhưng lại tà kiến mọi đường đảo điên :  
“ Đứng cúng dường , không nên bố thí ,  
Không cúng tế . Không quả báo gì  
Từ những thiện ác hành vi .

Không hề luân chuyển đời này đời sau .

Không có cha và nào có mẹ !

Không hóa sinh theo lẽ sinh tồn ,

Không có Sa-môn, Bà-môn

Chứng đạt chân chánh , pháp môn thực hành ,

Tự chứng tri , an lành chứng ngộ

Thế giới này, thế giới về sau

Và tuyên thuyết pháp nhiệm màu ”.

Bất thời bất tiết hãy mau hiểu nhiều .

Các Hiền-giả ! Những điều đã kể

Cho dù là Thiện Thệ Như Lai

Thành đạo trong hiện tại này

Tuyên thuyết Giáp Pháp đủ đầy, cao minh

Độ hữu tình thực hành tinh tấn

Đạt an tịnh, hướng thẳng Niết-bàn ,

Rất nhiều chúng sinh thế gian

Vẫn bị chìm đắm, trôi lăn biển đời .

– Có người thời sinh vào cường quốc

Rất văn minh và thực giàu sang  
 Nhưng bị ác huệ mọi đàng  
 Ngu si, điên, ngọng, bệnh mang câm, mù  
 Không khéo nói tron tru hết ý ,  
 Về nghĩa lý không biết chút nào .

Đó là Phạm hạnh trú vào  
 Bất thời bất tiết phần sau như vậy .

- Cũng có ngay hữu tình duyên phước  
 Sinh vào trong những nước phú cường  
 Nhưng có trí tuệ, hiền lương  
 Không điên, ngọng ; nghĩa lý thường hiểu xa  
 Được khéo nói hay là vụng nói  
 Phạm-hạnh-trú đại loại là đây .

h) *Thế nào tám pháp đủ đầy*  
*Cần được sanh khởi* , trình bày ở đây ?

Đại-nhân-tâm, pháp này tám mục :

- Dành cho người thiếu dục mà thôi ,  
 Không dành người đa dục rồi .
- Cho người tri túc mọi thời vô lo ,  
 Không dành cho người không tri túc .
- Cho người thích an tịnh độc cư ,  
 Ngăn người tụ hội giao du .
- Cho người tinh tấn mặc dù khó khăn  
 Không cho người cứ hăng giải đãi .
- Dành người lại có Niệm hiện tiền  
 Không dành người thất niệm chuyên .
- Cho người có định tâm liền cao thâm ,  
 Người không có định tâm, không kể .
- Dành cho người trí tuệ ở đây  
 Không dành người ác-tuệ đây .

- Không thích lý luận người này, dành riêng  
 Không dành người chỉ chuyên lý luận .

j) *Tám pháp nào phải muốn thắng tri ?*  
 Tám thắng-xứ , nghĩa là gì ?

Tỷ-kheo vị ấy mọi thì quán thông  
 Tám thắng-xứ thấy đồng hiểu chắc

- Một vị quán nội sắc ở đây  
 Thấy loại ngoại sắc như vậy :  
 Hạn lượng, đẹp, xấu . Vị này suy ra :  
 ‘Nhiếp thắng chúng , nên ta thấy, biết’ .  
 Là thắng-xứ cá biệt đầu tiên .

– Quán tướng nội sắc, thấy liền  
 Ngoại sắc đẹp, xấu , tuy nhiên vô lượng .  
 Nhận thức thường : ‘Sau khi nhiếp thắng  
 Ta thấy, biết’ . Là thắng-xứ hai .

– Một vị quán tướng ở đây  
 Nội tâm vô sắc , thấy ngay như vậy :  
 Các ngoại sắc ở đây hạn lượng  
 Và đẹp, xấu . Suy tưởng tức thời :  
 ‘ Sau khi nhiếp thắng chúng rồi  
 Ta biết, ta thấy’ . Xứ thời đệ tam .

– Quán vô sắc nội tâm, nhận thấy  
 Các ngoại sắc vô lượng ở đây  
 Đẹp, xấu – Nhận thức như vậy :  
 ‘ Sau khi nhiếp thắng, thấy ngay, biết liền’ .  
 Thắng-xứ riêng thứ tư được giảng .

– Một vị quán vô sắc nội tâm  
 Thấy loại ngoại sắc màu xanh  
 Sắc màu xanh nữa , sắc xanh tướng & hình  
 Ánh sáng xanh lung linh, thật giống

Bông gai sống màu xanh, sắc xanh  
 Tướng & hình xanh , ánh sáng xanh  
 Như Ba-la-nại lụa xanh, xanh tròn  
 Cả hai mặt láng trơn, bóng lưỡng  
 Sắc màu xanh ; hình & tướng màu xanh  
 Vị này nhận thức được rằng :  
 ‘ Sau khi nhiếp thắng, ta hằng biết ngay  
 Ta cũng thấy ’. Xứ này đệ ngũ .

– Một vị tự quán tướng như vậy  
 Vô sắc ở nội tâm đây  
 Thấy các ngoại sắc ở đây màu vàng  
 Tướng & hình vàng ; cũng vàng ánh sáng  
 Như lụa quý trơn láng hai bề  
 Lụa Ba-la-nại thuộc về  
 Sắc vàng ; hình & tướng vàng khè như y .  
 Nên nhận thức : ‘ Sau khi nhiếp thắng  
 Ta thấy, biết ’. Sáu thắng xứ tầm .

– Quán tướng vô sắc nội tâm  
 Thấy các ngoại sắc lại nhằm đỏ tươi  
 Sắc màu đỏ ; đỏ tươi hình & tướng  
 Ánh sáng đỏ , mừng tượng như hoa  
 Tên Bân-Thú-Chi-Vá-Ka (1)  
 Tất cả đều đỏ ; hay là lụa trơn  
 Ba-la-nại láng trơn màu đỏ  
 Nhận thức rõ : ‘ Nhiếp thắng chúng rồi  
 Ta thấy, ta biết hết thôi ! ’.  
 Thắng-xứ thứ bảy đồng thời quan tâm .

– Một vị quán nội tâm vô sắc  
 Thấy ngoại sắc các loại trắng tinh

(1) : Bông Bandhujivaka .

Tướng & hình đều sắc trắng tinh  
 Và ánh sáng trắng , cũng hình như đây :  
 Ô-Ba-Thi (1) sao mai màu trắng ,  
 Ba-la-nại lụa trắng láng trơn  
 Sắc trắng ; hình & tướng trắng trơn  
 Ánh sáng cũng trắng . Thiệt hơn biết là :  
 ‘ Nhiếp thắng chúng, nên ta thấy, biết ’.  
 Tám thắng-xứ quả thiệt như vậy .

k) *Thế nào tám pháp ở đây*  
*Cần được chứng ngộ đủ đầy viên dung ?*  
 Tám giải-thoát , vô cùng uyên áo  
 Vị Tỷ-kheo rốt ráo thực hành  
 Tám pháp này được hiểu nhanh :

– Tự mình có sắc , thấy rành sắc đây  
 Giải thoát này chính là thứ nhất .

– Quán nội sắc là vô sắc ngay  
 Và thấy các ngoại sắc này .  
 Đó là giải thoát thứ hai như vậy .

– Quán tướng Sắc ở đây là tịnh  
 Chú tâm chính vào suy tưởng này .  
 Giải thoát thứ ba là đây .

– Vượt khỏi các sắc tướng đây hoàn toàn  
 Tướng hữu đối sẵn sàng trừ diệt  
 Không suy tư khác biệt tướng nào  
 ‘ Hư không vô biên ’ nhắm vào  
 Không vô biên Xứ chúng vào an như .  
 Là giải thoát thứ tư tuần tự .

– Hư không vô biên Xứ vượt qua

(1) : Sao mai Osadhi .

Vị ấy nhận thức gần xa  
 Với suy tư đến : ‘ Thức là vô biên ’.  
 Chứng, trú Thức vô biên Xứ nọ  
 Thứ năm giải thoát đó như vậy .

– Vượt Thức vô biên xứ ngay  
 ‘ Vật gì chẳng có ’, điều này nghĩ sâu  
 Chứng, trú vào Vô Sở Hữu Xứ  
 Là giải thoát thuộc thứ sáu đây .

– Vô sở hữu xứ vượt ngay  
 Chứng và an trú nơi đây tức thì  
 Là Phi tướng phi phi tướng xứ .  
 Là giải thoát thuộc thứ bảy đây .

– Phi tướng phi phi tướng này  
 Hoàn toàn vượt khỏi Xứ đây an hòa  
 Diệt Thọ Tướng chứng và an trú  
 Giải thoát đủ thứ tám vuông tròn .

Các Hiền-giả ! Diệu pháp môn  
 Tám Mươi Pháp ấy Thế Tôn dạy rành  
 Là thực, chân, ngọn ngành như thị  
 Không phải không như thị điều này  
 Đã được Thiện Thệ Như Lai  
 Giác ngộ, thuyết giảng đủ đầy, cao siêu .

2. a) *Chín Pháp nào có nhiều tác dụng ?*  
 Chín tư duy , hiểu đúng về Căn :  
 Chánh tư duy, hân hoan sanh,  
 Do hân hoan, hỷ được sanh thật tình  
 Do hoan hỷ, thân khinh an đạt,  
 Thân khinh an thì lạc thọ sanh  
 Do lạc thọ này được sanh

Tâm được định tĩnh, tự mình an nhiên .  
 Tâm định tĩnh thì liền biết được  
 Và thấy được sự vật như chân  
 Do biết, nhờ thấy như chân  
 Yểm ly sanh, tiếp sanh phần dục ly .  
 Do ly dục, tức thì giải thoát,  
 Là chín pháp tác dụng có nhiều .

b) *Có chín pháp nào là điều  
 Cần phải tu tập sớm chiều cho nhanh ?*  
 Chín cần-chi tịnh thanh tịnh :  
 – Giới thanh tịnh thanh tịnh cần chi ,  
 – Tâm thanh tịnh, tịnh cần chi ,  
 – Kiến thanh tịnh, tịnh cần chi hành trì .  
 – Đoạn nghi & Đạo-phi-đạo tri kiến  
 – Hành tri kiến & tri kiến ở đây .  
 – Tuệ và giải thoát – điều này  
 Đều thanh tịnh thanh tịnh này cần chi .

- c) *Chín pháp cần biến tri đầy đủ :*  
 Hữu-tình-trú , chín pháp ra sao ?  
 Bất cứ Tỷ-kheo vị nào  
 Phải cần thông suốt, dò trau quá trình  
 – Các Hiền-giả ! Hữu tình có loại  
 Thân và tướng đại loại khác xa  
 Như loài Người cỡi Ta Bà,  
 Một số các vị cũng là Chư Thiên,  
 Một số các nãi phiến đọa xứ .  
 Là hữu tình trú xứ đầu tiên .  
 – Hữu tình như Phạm Chúng Thiên  
 ( Chỉ riêng các vị mới liền tái sinh)  
 Tướng đồng nhất, thân hình sai biệt .

- Ta được biết trú xứ thứ hai .
- Cũng có loài hữu tình này  
Có thân đồng nhất, tướng sai biệt liền  
Như chư Quang Âm Thiên đơn cử .  
Là hữu tình trú xứ thứ ba .
  - Có loài hữu tình chính là  
Tịnh Cư Thiên chúng , tướng và thân cư  
Đều đồng nhất . Thứ tư trú xứ .
  - Loài hữu tình vốn tự căn nguyên  
Không có tướng & thọ nào riêng  
Như các vị Vô Tướng Thiên an bình .  
Là thứ năm hữu tình trú xứ .
  - Có hữu tình đã tự sẵn sàng  
Vượt khỏi sắc tướng hoàn toàn  
Diệt trừ sân tướng dễ dàng ở đây  
Không tác ý về sai biệt tướng  
Chứng vào hướng Xứ Không Vô Biên  
Nghĩ : ‘ Hư không là vô biên ’ .  
Trú xứ thứ sáu đến liền an nhiên .
  - Vượt Hư không vô biên xứ đó  
Thức Vô Biên Xứ nọ chứng liền  
Nghĩ rằng : ‘ Thức là vô biên ’ .  
Trú xứ thứ bảy vẹn tuyền ở đây .
  - Vượt ra ngoài Thức vô biên xứ  
Chứng Vô Sở Hữu Xứ tức thì  
‘ Tất cả đều không có gì ’ .  
Trú xứ thứ tám này thì điềm qua .
  - Đã vượt ra Vô sở hữu xứ  
Chứng vào Xứ thuộc Tướng ở đây  
Phi Tướng Phi Phi Tướng này .

Trú xứ thứ chín hiểu ngay từng phần .

d) *Chín pháp nào phải cần trừ diệt ?*

Ái-căn-pháp chi tiết rõ, rành :

- Do duyên ái , tầm cầu sanh ;
- Do tầm cầu , đắc lợi sanh đến liền ;
- Phân biệt sanh do duyên đắc lợi ;
- Do phân biệt dẫn tới điều chi ?  
Tới tham dục được sanh vì ;
- Do tham dục , thủ-trước thì sanh đi ;
- Do thủ trước , chấp trì sanh khởi ;
- Do chấp trì , sanh khởi xan tham ;
- Hộ trì do bởi xan tham ;
- Do hộ trì đó , sanh làm nhiều danh :  
Chấp trọng & kiến ; luận tranh ; tránh tụng ;  
Ly gián ngữ và cũng vọng ngôn ;  
Ác bất thiện pháp sinh tồn  
Cần trừ chín pháp thật hôn ám này .

e) *Chín pháp nào có đầy tai hại ?*

Chín hại-tâm cần phải hiểu rồi :

- ‘ Người ấy đang làm hại tôi ’ .
- ‘ Người ấy đã & sẽ hại tôi ’ , như lời .
- ‘ Người ấy hại người tôi thương mến ’ .
- ‘ Đang hoặc sẽ hại đến người thương ’ .
- ‘ Người ấy đã làm lợi thường  
Cho người tôi vẫn không thương mến gì ’ .
- ‘ Đang hoặc sẽ mong vì làm lợi  
Người tôi ghét, do bởi không thương ’ .

f) *Chín pháp nào vẫn thường thường*

*Hướng đến thù thắng , thanh lương tột vời ?*

Các Hiền-giả ! Mọi nơi mọi lúc

- Có chín sự điều-phục hại-tâm :  
 Các hành giả phải chú tâm  
 Khi hại tâm hiện, phải thâm nghĩ qua :
- Cho là ta bị người làm hại  
 Hãy nghĩ lại : “ Có ích lợi gì  
 Mà nghĩ như vậy làm chi ! ”  
 Hại tâm điều phục tức thì ở đây .  
 Cả ba thời : Vị lai , quá , hiện  
 Điều phương tiện dùng cách nghĩ suy :  
 “ Ta nghĩ như vậy ích gì ! ”.
  - Rồi đến tư tưởng nghĩ vì người thương  
 Mà cho là họ thường bị hại .
  - Hay trái lại, với kẻ không thương  
 Cho là đã làm lợi thường  
 Cả ba thời đoạn đều tương tự vậy ,  
 Cũng dùng ý trên đây suy nghĩ :  
 “ Ích lợi gì mà nghĩ như vậy ! ”  
 Sẽ điều phục hại tâm ngay,  
 Hướng đến thù thắng pháp này thanh cao .
- g) *Chín pháp nào khó bề thể nhập ?*  
 Chín sai-biệt đề cập ở đây :  
 – Do duyên giới-sai-biệt này  
 Nên xúc-sai-biệt như vậy được sanh .  
 – Xúc-sai-biệt nên sanh ra thọ ;  
 – Thọ-sai-biệt nên có tưởng sanh ;  
 – Tư-duy-sai-biệt được sanh  
 Do tưởng-sai-biệt tác thành như ri .  
 – Do tư-duy sanh dục-sai-biệt ;  
 – Do duyên dục-sai-biệt tác thành  
 Nhiệt-tình-sai-biệt được sanh .

- Nhiệt-tình sai-biệt lại sanh tầm cầu ;  
 – Do sai-biệt tầm-cầu mãi miết  
 Nên đắc-lợi-sai-biệt sanh ngay .  
 Như vậy là chín pháp này  
 Rất khó thể nhập , hiểu ngay từng phần .
- h) *Chín pháp nào phải cần sanh khởi ?*  
 Chín tướng, với : – ‘Bất-tịnh-tướng’ ni ;  
 – ‘Tử-tướng’ ; ‘tướng thực-yểm-ly’ ;  
 – ‘Bất-lạc-tướng thế-gian’ thì thanh cao  
 – ‘Vô-thường-tướng’, nơi đâu cũng tướng  
 – ‘Khổ-tâm-tướng trên sự vô thường’ ;  
 – ‘Vô-ngã-tướng trên ngã’ thường ;  
 – ‘Đoạn-trừ’ & ‘vô-tham-tướng’ thường khởi lên .
- j) *Chín pháp nên thắng tri đầy đủ ?*  
 Thứ đệ trú . Vị Tỷ-kheo này  
 – Ly ác bất thiện pháp đây  
 Chứng Thiên Đệ Nhất, có ngay tứ, tầm  
 Do ly dục sanh phần hỷ lạc .  
 – Tiếp điều khác, vị ấy định thiên  
 Diệt tầm, diệt tứ được yên  
 Thì chứng và trú vào Thiên thứ hai .  
 Một trạng thái ra ngoài tầm, tứ  
 Do định sanh, nội tĩnh nhất tâm .  
 – Ly hỷ trú xả âm thầm  
 Chánh niệm, tỉnh giác thì thân cảm liên  
 Sự lạc thọ ; Thánh Hiền gọi đủ  
 Là ‘Xả niệm lạc trú’ . Tam Thiên .  
 – Xả lạc, xả khổ – tâm yên  
 Diệt hỷ ; ưu ; cảm thọ – liên trước đây  
 Chứng, trú ngay vào Thiên Đệ Tứ

Không khổ & lạc , không giữ niệm nào  
Thanh tịnh, an lạc tiêu dao .

- Các loại Sắc tướng vượt mau hoàn toàn  
Hữu-đôi-tướng sẵn sàng trừ diệt  
Không-tác-ý sai-biệt-tướng , và  
‘ Không Vô Biên Xứ ’ chứng qua  
Với ý niệm ‘ Hư không là vô biên ’ .
- Vượt Hư không vô biên xứ đó  
Chứng Vô Sở Hữu Xứ , trú đi  
‘ Tất cả không sự vật gì ’ .
- Vô-sở-hữu-xứ sau khi vượt , thì  
Chứng Phi Tướng Phi Phi Tướng Xứ  
Và an trú ở tướng xứ ngay .  
– Phi-tướng-phi-phi-tướng này  
Sau khi vượt khỏi Xứ đây hoàn toàn  
Chứng, trú an Diệt Thọ Tướng Định .  
Cần thắng tri là chín pháp này .

k) Chín pháp nào thắng ngay  
Cần được chứng ngộ đủ đầy ở đây ?

- Các Hiền-giả ! Như vậy phải biết  
Thứ-đệ-diệt , chín pháp trình bày  
Tinh tấn thực hiện chớ chầy ,
- Tỷ Kheo thành tựu vào ngay Sơ Thiền  
Các Dục-tướng đều liền đoạn diệt .
- Thành tựu tiếp vào Đệ Nhị Thiền  
Các tầm, tứ đoạn diệt liền .
- Tam Thiền thành tựu, diệt liền Hỷ đi .
- Đệ Tứ Thiền một khi thành tựu  
Thì hơi thở hiện hữu vào ra  
Đã bị đoạn diệt ngay mà ! .

- Không-vô-biên-xứ trải qua tột thành  
Thì sắc-tướng đã nhanh bị diệt .
- Vô-sở-hữu-xứ tiếp tột thành  
Thức-vô-biên-tướng diệt nhanh .
- Phi-tướng-phi-phi-tướng thành tột đây  
Thì diệt ngay Tướng-vô-sở-hữu .
- Khi thành tựu Diệt-thọ-tướng thiền  
Các tướng & thọ bị diệt liền .  
Chín pháp chứng ngộ nhân duyên đủ đây .  
Các Hiền-giả ! Như vậy phải kể  
Chín Mười Pháp, Thiện Thệ dạy rành  
Tăng & Ni Phích-khú tâm thành  
Lần lượt tinh tấn thực hành sâu xa  
Là thực, chân, cũng là như thị  
Không phải không như thị điều này  
Đã được Thiện Thệ Như Lai  
Giác ngộ, thuyết giảng đủ đây, cao siêu .

3. a) Mười Pháp nào có nhiều tác dụng ?

- Đề Tỷ-kheo , Ni chúng hành trì  
Mười pháp thanh tịnh, uy nghi  
Có nhiều tác dụng chẳng chi sánh bằng  
Là mười phần Hộ-trì-nhân pháp :
- Vị Tỷ Kheo hạ lạc thế nào  
Vẫn giữ Giới hạnh thanh cao  
Và sống chế ngự, nương vào uy nghi  
Của Giới bốn Ba-Tì-Móc-Khá  
Đủ chánh hạnh và cả oai nghi  
Thấy được hậu quả hiểm nguy  
Trong lỗi nhỏ nhất bất kỳ gần xa  
Thọ lãnh và tu trong Giới pháp

Là hộ-trì-nhân-pháp đầu tiên .

Các hộ-trì-nhân tiếp liền :

- Tỷ Kheo vị ấy thường chuyên nghe nhiều  
Thường gìn giữ những điều nghe ấy  
Chất chứa điều nghe thấy bao lần  
Những pháp ấy tăng trưởng dần  
Sơ & trung & hậu thiện cú văn đủ đầy  
Và nghĩa lý như vậy cụ túc  
Đề cao mục Phạm hạnh sống lành  
Hoàn toàn đầy đủ tịnh thanh  
Với những pháp ấy, nghe rành nhiều hơn .  
Đã nắm giữ, keo sơn ghi nhớ  
Nhờ tụng đọc nhắc nhở nhiều lần  
Chuyên ý quán sát mọi phần  
Nhờ vào chánh kiến, khéo thành tựu ngay .
- Hoặc vị này đa văn quảng kiến  
Thành tựu nhờ chánh kiến tịnh thanh .  
– Tỷ Kheo là thiện hữu lành  
Là thiện bạn hữu sẵn dành cận thân .  
Pháp ấy hộ-trì-nhân như vậy .
- Các Hiền-giả ! Vị ấy cũng là  
Thiện ngôn, đầy đủ nhu hòa  
Khiêm nhường, nhẫn nại, tránh xa tị hiềm  
Nhận chỉ trích một niềm cung kính .
- Khi nhận định trách nhiệm đình ninh  
Cần phải thực hiện nhiệt tình  
Các đồng Phạm hạnh của mình hạ cao .  
Thường khéo léo và nào biếng nhác  
Cùng suy tư một cách đủ đầy  
Về các phương tiện ở đây

Vừa đủ tổ chức, vừa ngay đủ làm .

Hộ-trì-nhân bao hàm như vậy .

- Các Hiền-giả ! Vị ấy tư lương  
Ưu thích đối với Pháp thường  
Ái luyện nói Pháp cũng dường thương thân .  
Rất hoan hỷ về phần Thắng Pháp  
Cùng Thắng Luật , dung nạp chánh chân  
Chính là Pháp hộ-trì-nhân .
- Lại nữa, vị ấy tự bằng lòng thân  
Những vật dụng từ đâu nhận được  
Như y phục, bệnh được, thức ăn  
Chỗ ở, sàng tọa vân...vân...  
Như vậy là hộ-trì-nhân pháp này .
- Tỷ Kheo đây sống luôn tinh tấn  
Siêng đoạn tận ác pháp khởi lên  
Thành tựu các thiện pháp bền  
Cương quyết, tinh tấn, dựa trên kiên trì  
Không phớt bỏ những gì Thiện pháp .  
Hộ trì nhân là pháp như vậy .  
– Vị ấy chánh niệm đủ đầy  
Đủ tối-thượng-niệm thẳng ngay an hòa  
Luôn tỉnh giác, nhớ và ghi nhớ  
Điều đã nói, nhắc nhở đã làm .  
Hộ-trì-nhân-pháp bao hàm .
- Lại nữa, vị ấy uyên thâm sẵn dành  
Có huệ trí , đủ sanh-diệt-trí  
Hướng sự lý quyết trạch Thánh nhân  
Diệt trừ đau khổ chánh chân  
Như vậy, mười hộ-trì-nhân pháp này .

- b) *Mười pháp đây phải cần tu tập :*  
 Được đề cập Mười Biến Xứ liền  
 Các vị ! Tỷ-kheo nói trên  
 Phải nên hiểu rõ vững bền pháp đây .  
 Mười biến-xứ như vậy chi tiết :  
 – Vị nào biết địa-biến-xứ toàn  
 Phía trên, phía dưới, bề ngang  
 Bất nhị, vô lượng mọi đàng hiểu mau .  
 – Hay vị ấy biết vào thủy-biến  
 – Biết hỏa-biến ; phong-biến-xứ đây  
 – Biết được thanh-biến-xứ này  
 – Hoàng-biến ; xích-biến cũng rày biết thông  
 – Biết bạch-biến ; hư-không-biến đó  
 – Và biết rõ thức-biến-xứ toàn .  
 Tất cả xứ : trên, dưới, ngang  
 Bất nhị, vô lượng mọi đàng hiểu mau .
- c) *Mười pháp nào biến tri cần thiết ?*  
 Phải nên biết Mười Xứ như vậy :  
 Nhân-xứ ; sắc-xứ ở đây  
 Nhĩ-xứ ; thanh-xứ – tai đầy âm thanh  
 Rồi tỷ-xứ đồng hành hương-xứ  
 Đến thiệt-xứ ; vị-xứ – hiểu dần  
 Thân-xứ ; xúc-xứ – mười phần .
- d) *Thế nào mười pháp phải cần diệt đi ?*  
 Tà kiến ; tà tư duy ; tà ngữ ;  
 Rồi thứ tự : tà nghiệp ; mạng tà ;  
 Tà tinh tấn và niệm tà ;  
 Tà định ; tà trí – xấu xa đồng thời  
 Tà giải thoát . Là mười tà pháp  
 Cần tu tập để sớm đoạn trừ .

- e) *Mười pháp nào cứ khư khư*  
*Chịu phần tai hại , chẳng trừ điều chi ?*  
 Các Hiền-giả ! Diệt đi rốt ráo  
 Mười bất-thiện-nghiệp-đạo sai lầm :  
 Sát sinh , trộm đạo , tà dâm  
 Lừa dối , ác khẩu và phần dối gian  
 Cùng ý ngữ , tham , sân , tà kiến  
 Đem nguy biến, tai hại mười điều .
- f) *Thế nào mười pháp thuận chiều*  
*Hướng đến thù thắng, cao siêu an lành ?*  
 Các Hiền-giả ! Thực hành tinh tiến  
 Có mười thiện-nghiệp-đạo tịnh thanh  
 Không trộm đạo ; không sát sanh ;  
 Không tà dâm ; nói lời lành không sai ;  
 Không hai lưỡi ; không hay nói ác ;  
 Không thù dật này khác điều gì ;  
 Không tham ; không sân ; không si ;  
 Mười pháp thù thắng hành trì chánh chân .
- g) *Mười pháp nào khó phân thể nhập ?*  
 Mười thánh-tri tu tập tinh cần,  
 Tỷ-kheo thực hiện mọi phần :  
 – Năm chi trừ dứt , thấy đều hành ngay .  
 – Sáu chi phải đủ đầy, thuận tiện .  
 – Một hộ trì . – Thực hiện bốn y .  
 – Các giáo-điều loại bỏ đi .  
 – Mong cầu đoạn tận tức thì cho xong .  
 – Tâm tư không để cho trệ phược .  
 – Làm thân thể thường được khinh an .  
 – Tâm thiện giải thoát sẵn sàng .  
 – Tuệ thiện giải thoát , hoàn toàn thanh cao .

- \* Các Hiền-giả ! Thế nào nghĩa ý  
*Năm chi cần cố nghĩ đoạn trừ ?*
  - Hôn trầm thụy miên đoạn trừ ,
- Tham dục ; trạo hối ; sân - trừ dứt ngay ,
- Đoạn trừ nghi , như vậy tuân thủ
- \* Thế nào là đầy đủ *sáu chi* ?  
Tỷ Kheo gìn giữ oai nghi :
  - Mắt khi thấy sắc chẳng chi động lòng  
Không thích ý cũng không phật ý  
An trú kỹ vào xả tức thì  
Chánh niệm, tỉnh giác tự tri .
  - Cũng như thế , với những gì trần, căn :  
Tai nghe tiếng ; lưỡi cần nếm vị ;  
Mũi ngửi hương ; thân cảm xúc liền ;  
Ý nhận thức pháp chung riêng .  
Vị ấy đều giữ an nhiên cõi lòng  
Không thích ý cũng không phật ý  
An trú kỹ vào xả tức thì  
Chánh niệm, tỉnh giác tự tri .  
Như vậy, đầy đủ sáu chi kể vào .
- \* *Một hộ trì* - thế nào nghĩa ý ?  
Các Hiền-giả ! Một vị thực hành  
Hộ trì về Niệm tự thành ,  
Tỷ Kheo vị ấy một danh hộ trì .
- \* Thế nào là *bốn y* thực hiện ?  
Vị Tỷ Kheo tinh tiến suy tư :  
*Thọ dụng một pháp* an như  
*Nhẫn thọ một pháp* ; đoạn trừ pháp đơn  
Thứ tư còn *Tránh xa một pháp* .
- \* Thế nào là *loại các giáo điều* ?

- Tất cả thông thường giáo điều  
Sa-môn các vị phần nhiều chủ trương ,  
Vị Tỷ Kheo kiên cường loại bỏ  
Không chấp nhận, chẳng có nương tay  
Tần xuất, phóng xả giáo điều .
- \* Này các Hiền-giả ! Mong nhiều hại thay !  
Vị Tỷ Kheo thẳng ngay trừ diệt  
*Các mong cầu về hiện hữu* đây  
Làm cho an tịnh đêm ngày  
Mong cầu về phạm hạnh nay đoạn trừ .
- \* Thế nào là *tâm tư* sau trước  
*Không trệ phục* với các hại tâm  
Đoạn trừ các dục vọng tâm  
Tâm tư sân hận chú tâm đoạn trừ  
Đoạn trừ các tâm tư não hại .  
Tỷ Kheo ấy không trệ phục tâm .
- \* Thế nào Tỷ Kheo tịnh lành  
Hành trì có được *thân hành khinh an* ?  
Vị Tỷ Kheo sẵn sàng trừ diệt  
Diệt lạc & khổ , trừ diệt hỷ & ưu  
Chứng, trú vào Thiền thứ tư  
Xả niệm thanh tịnh , đoạn trừ khổ, vui .
- \* Thế nào vui *thiện tâm giải thoát* ?  
Tỷ Kheo tâm giải thoát khỏi tham  
Tâm giải thoát khỏi sân tà  
Tâm giải thoát khỏi si , làm tịnh thanh .
- \* Các Hiền -giả ! Hiểu rành sự kiện  
Là *Tuệ thiện giải thoát* thế nào ?  
Tỷ Kheo tự biết thanh cao :  
‘ Như cây bị chặt, bị đào rễ đi

Nay tham, si, sân tâm ta đó  
 Đã đoạn trừ, đào bỏ rồi ngay  
 Không thể sinh khởi tương lai ,  
 Tuệ-thiện-giải-thoát vị đây tựu thành .

- h) *Mười pháp nào cần sanh khởi đó ?*  
 Mười Tướng nọ : – Bất-tịnh-tướng ni ;  
 – Tử-tướng ; tướng thực-yểm-ly ;  
 – ‘Bất-lạc-tướng nhất thiết vì thế gian’ ;  
 – Vô-thường-tướng , sẵn sàng quán tưởng ,  
 – ‘Khổ-tâm-tướng trên sự vô thường’ ;  
 – ‘Vô-ngã-tướng-trên-khổ’ đương,  
 – Đoạn & ly tham & diệt-tướng thường khởi lên .  
 Là mười pháp cần nên sanh khởi .
- j) *Mười pháp nào cần tới thắng tri ?*  
 Mười đoạn-tận-sự là gì ?  
 – Chánh kiến đoạn tận, tức thì sinh ngay  
 Tà kiến này ; rồi duyên tà kiến  
 Ác-bất-thiện các pháp khởi lên ,  
 Các pháp này đoạn tận liền  
 Do duyên chánh kiến, thiện hiền gia tăng .  
 – Tà tư duy do phần đoạn tận  
 Mất hướng dẫn của chánh tư duy .  
 – Tà ngữ xuất hiện do vì  
 Chánh ngữ đoạn tận tức thì ở đây .  
 – Do chánh nghiệp điều này đoạn tận  
 Nên tà nghiệp hưng phần khởi lên .  
 – Tà mạng này được có nên  
 Là do chánh mạng móng nền vỡ tan .  
 – Chánh tinh tấn vội vàng đoạn tận  
 Tà tinh tấn đã khởi lên ngay .

- Tà niệm có nên ở đây  
 Do chánh niệm đoạn tận ngay tức thì .  
 – Do chánh định đã vì đoạn tận  
 Nên tà định hưng phần khởi lên .  
 – Tà trí phát triển có nên  
 Là do chánh trí móng nền diệt đi .  
 – Tà giải thoát tức thì hưng phần  
 Chánh giải thoát đoạn tận mà ra .  
 Do duyên tất cả các tà  
 Ác-bất-thiện-pháp khởi ra tức thì .  
 Các pháp này mất đi, đoạn tận  
 Các điều chánh nếu vẫn phát dương  
 Các thiện pháp được tăng cường  
 Và được viên mãn, tinh tường phát huy  
 Mười pháp cần thắng tri hiểu rõ .
- k) *Mười pháp cần chứng ngộ là gì ?*  
 Các Hiền-giả ! Phải liễu tri  
 Phải cần tu tập, hành trì chánh chân  
 Vô-học-pháp , mười phần chí thiện :  
 – Vô học chánh tri kiến ở đây ,  
 – Vô học chánh tư duy này ,  
 – Vô học chánh ngữ thẳng ngay mọi bề ,  
 – Rồi vô học thuộc về chánh nghiệp ,  
 – Vô học tiếp chánh mạng như vậy ,  
 – Vô học chánh tinh tấn đây ,  
 – Vô học chánh niệm thẳng ngay, an hòa ,  
 – Đến chánh định thiền-na vô học ,  
 – Cùng vô học chánh trí đủ đây ,  
 – Vô học chánh giải thoát này .  
 Mười pháp chứng ngộ Như Lai dạy rành .

Một Trăm Pháp đành rành như vậy  
 Thực hành các pháp ấy chuyên cần  
 Tinh tấn hành trì chánh chân  
 Sẽ đạt kết quả vô ngần sâu xa  
 Là thực, chân, cùng là như thị  
 Không phải không như thị điều này ,  
 Đã được ThiệThệ Như Lai  
 Giác ngộ, thuyết giảng pháp ngài chứng tri .

Nghe Tôn-giả Sa-Ri-Pút-Tá  
 Túc ngài Xá-Lợi-Phát Thánh Tăng  
 Đệ nhất Trí Tuệ truyền đăng  
 Bậc Đại-đệ-tử Phật hàng cần tin  
 Đã thuyết giảng, vện gìn Chánh Pháp  
 Một trăm pháp cao thượng, minh quang  
 Tỷ-kheo Tăng Chúng các hàng  
 Hoan hỷ tín thọ lời vàng Phật ngôn .

*Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật ( 3 L )*

\*  
 \*   \*

( Chấm dứt Kinh THẬP THUỜNG – Dasuttara-sutta )

## PHẨM PÀTIKA

Kinh Ba-Lê – Pa-Ti-Ka  
 Kinh U-Đúm-Ba-Ri-Ka đồng thì  
 Và kinh Chắt-Ká-Vách-Ti  
 Ất-Ganh-Ná-Ká kinh thì biết qua  
 Sâm-Ba-Sa-Đá-Ni-Da  
 Ba-Sa-Đí-Ká , kinh đa tịnh hòa  
 Kinh Si-Ga-Lô-Va-Đa  
 Cùng Kinh Tướng – Lắc-Khá-Na, cũng là  
 ( Kinh Ma-Ha-Pú-Rí-Sa )  
 Kinh A-Ta-Na-Tí-Da thọ trì  
 Kinh Phúng tụng – Săng-Ghi-Ti  
 Đa-Sút-Tá-Rá ( Kinh ni cũng là  
 Kinh Thập Thượng ), lời gấm hoa .  
 Mười một kinh – Pa-Ti-Ka phẩm này .

*Đoạn trừ mọi khổ đau ngay  
 Đạt chân lạc thọ , pháp đầy thâm uyên  
 Chứng bất tử, an tịnh liền  
 Đại Pháp Vương, bậc vẹn tuyền cần nương .*

## HẾT TRƯỜNG BỘ KINH

---

\* 11 Kinh của Trường Bộ hình thành Phẩm Pàtika này :Kinh Ba-Lê – Pàtika ; Kinh Ưu-Đàm-Bà-La Sư-tử Hống – Udumbarika Sihanàda ; Kinh Chuyển-Luân Thánh Vương Sư Tử-Hống – Cakkhavatti Sihanàda ; Kinh Khởi Thế Nhân Bốn - Agganna ; Kinh Tự Hoan Hỷ – Sampasàdaniya ;Kinh ThanhTịnh –Pàsàdika Kinh Tướng – Lakkhana ; Kinh Giáo Thọ Thi-Ca-La-Việt – Singàlovàda ; Kinh A-Sá-Nang-Chi – Atànàtiya ; Kinh Phúng Tụng – Sangiti ; Kinh Thập Thượng – Dasuttara .